

RADOVAN DÁVID

vzdělávací společnost

si dovoluje Vás pozvat na seminář

„Právní aspekty definice ohroženého dítěte“

**Akreditace Ministerstva práce a sociálních věcí
Instituce akreditovaná u Ministerstva vnitra ČR**

Termín a místo konání: 21. července 2026 od 9:00
online

Lektor: JUDr. Ing. Radovan Dávid, Ph.D.

sedmnáctiletá praxe asistenta soudce Ústavního soudu, osmnáctiletá praxe lektora právnických fakult v Brně a Bratislavě, patnáctiletá praxe v oblasti vzdělávání úředníků, člen Světové organizace pro rodinné právo, čestný člen Profesní komory sociálně-právní ochrany dětí, člen redakční rady Juridical Analytical Journal, autor desítek článků, monografií (mimo jiné učebnice rodinného práva a civilního práva procesního) a komentářů (mimo jiné k občanskému zákoníku, občanskému soudnímu řádu, zákonu o zvláštních řízeních soudních a exekučnímu řádu)

Vymezení pojmu „ohrožené dítě“ je jedním z nejzásadnějších a současně nejcitlivějších úkolů orgánů sociálně-právní ochrany dětí. Od správné identifikace ohrožení se odvíjí nejen rozsah pravomocí OSPOD, ale i míra zásahu do rodinného života, důvěry a autonomie rodičů. Právní pojem „ohrožení“ přitom není v naší legislativě definován jednoznačně – je výsledkem průniku právních, etických, psychologických i sociologických přístupů. Každý případ dítěte proto vyžaduje individuální posouzení založené na právní jistotě, mezioborové spolupráci a hlubokém porozumění principu nejlepšího zájmu dítěte.

Základním východiskem je Úmluva o právech dítěte, která v člancích 3 a 19 stanoví, že veškerá opatření vůči dětem musí být vedena jejich nejlepším zájmem a že stát má povinnost chránit dítě před jakýmkoli ohrožením tělesného, duševního nebo morálního vývoje. Na vnitrostátní úrovni je vymezení ohroženého dítěte obsaženo zejména v § 6 zákona o sociálně-právní ochraně dětí, avšak demonstrativní povaha výčtu ponechává prostor pro širokou interpretaci. Právě proto je nutné, aby pracovníci OSPOD, soudci i další odborníci uměli s tímto neurčitým pojmem zacházet právně, metodicky i hodnotově jednotně.

Seminář přináší systematický výklad právních aspektů definice ohroženého dítěte, rozlišuje kategorie ohrožení podle příčin, intenzity i důsledků a zasazuje je do rámce občanského zákoníku, ZSPOD, ZŘS a Úmluvy o právech dítěte. Účastníci se seznámí s judikaturou českých i mezinárodních soudů, s metodikou posuzování ohrožení a s tím, jak právně zdůvodnit, že dítě vyžaduje ochranu či naopak zásah není přiměřený. Výklad doplňují modelové situace, které

propojují právní a sociální pohled, aby bylo možné kvalifikovaně posoudit míru rizika a volit odpovídající opatření.

Na konci vzdělávacího programu bude účastník schopen:

- vysvětlit právní a mezinárodní rámec ochrany dítěte
- rozpoznat znaky ohrožení podle § 6 ZSPOD a souvisejících ustanovení
- odlišit právní, sociální a psychologické pojetí ohrožení
- aplikovat princip nejlepšího zájmu dítěte při rozhodování o zásahu
- rozlišit situace, kdy je zásah OSPOD přiměřený a nezbytný
- vymezit roli OSPOD v prevenci, intervenci a ochraně práv dítěte
- argumentovat ve prospěch i proti zásahu do rodinného života
- formulovat záznamy, stanoviska a podněty s právním odůvodněním
- interpretovat judikaturu ÚS, NS i ESLP k pojmu ohrožení
- rozpoznat případy závadného chování a dětí ohrožujících sebe či okolí
- posoudit kumulaci rizik a jejich právní následky
- orientovat se v procesních možnostech soudní ochrany dítěte
- spolupracovat s dalšími institucemi při vyhodnocení míry ohrožení

Obsah kurzu:

1. Právní rámec ochrany dítěte a princip nejlepšího zájmu

- Zakotvení v Úmluvě o právech dítěte (čl. 3, 19)
- Ústavní základ ochrany rodiny a rodičovství
- Vyjádření principu v OZ, ZSPOD, ZŘS a dalších zákonech
- Hierarchie právních norem a jejich vztah
- Význam participačních práv dítěte
- Limity zásahu do rodinného života
- Mezinárodní závazky ČR
- Praktické důsledky pro činnost OSPOD

2. Definice ohroženého dítěte podle § 6 ZSPOD

- Výklad demonstrativního výčtu
- Typologie ohrožení – péče, chování, prostředí
- Právní neurčitost pojmu a nutnost individualizace
- Vztah mezi právní a sociální diagnózou
- Vymezení okruhu dětí vyžadujících ochranu
- Vztah k sociálním službám a jejich roli
- Zásada subsidiarity a proporcionality zásahů
- Odkazy na judikaturu

3. Děti s nedostatečnou péčí

- Nedostatečné či selhávající rodičovství
- Smrt nebo nezvěstnost rodiče jako právní riziko
- Děti opuštěné, nalezené, anonymně narozené
- Selhání osob, jimž bylo dítě svěřeno do péče
- Dlouhodobá absence rodičovské odpovědnosti
- Porušování povinností z rodičovské odpovědnosti
- Děti azylantů, cizinců bez doprovodu
- Mezinárodní přesahy a koordinace

4. Děti se závadným nebo rizikovým chováním

- Právní rozlišení závadného a delikventního chování
- Neplnění školní docházky a právo na vzdělání
- Užívání alkoholu a návykových látek
- Sebepoškozování a rizikové chování
- Opakované útěky, záškoláctví, prostituce
- Ohrožování sebe i okolí – právní kvalifikace
- Posouzení intenzity a četnosti jednání
- Postup OSPOD a preventivní nástroje

5. Děti jako oběti a objekty trestné činnosti

- Dítě jako přímá i nepřímá oběť násilí
- Domácí násilí a násilí mezi rodiči
- Trestné činy proti lidské důstojnosti a mravnosti
- Dítě jako oběť šikany, kyberšikany a zneužívání
- Opakovanost a intenzita ohrožení
- Povinnost OSPOD při podezření na trestný čin
- Spolupráce s policií a soudy
- Dokumentace a ochrana dítěte

6. Děti dlouhodobě umístěné v zařízeních

- Právní definice a limity dobrovolného umístění
- Opakované či dlouhodobé pobyty nad 6 měsíců
- Problémy na straně rodičů a institucionální závislost
- Role OSPOD při návratu dítěte do rodiny
- Participace dítěte na rozhodování o umístění
- Informační povinnost zařízení
- Přehled judikatury
- Dopady na rodičovská práva

7. Interdisciplinární charakter posuzování ohrožení

- Propojení práva, psychologie a sociální práce
- Spolupráce mezi OSPOD, školami a zdravotníky
- Zdroje informací a důkazní prostředky
- Standardy hodnocení rizik
- Transparentní postup a dokumentace
- Ochrana osobních údajů
- Meze sdílení informací
- Příklady mezioborové koordinace

8. Nejlepší zájem dítěte jako měřítko ohrožení

- Struktura a komponenty nejlepšího zájmu
- Kritéria podle Komentářů Výboru OSN pro práva dítěte
- Vztah k zásadě proporcionality a subsidiarity
- Právo dítěte být slyšeno
- Hodnocení dopadů zásahu
- Povinnost odůvodnit rozhodnutí
- Nejlepší zájem vs. ochrana soukromí rodiny
- Judikatura a doporučení

9. Procesní aspekty vyhodnocování ohrožení

- OSPOD jako orgán sociálně-právní ochrany a účastník řízení
- Povinnost dokumentovat skutkový stav
- Možnosti podání návrhu soudu

- Zvláštní řízení soudní a procesní garance dítěte
- Zajištění dítěte bez souhlasu rodičů
- Spolupráce s kolizním opatrovníkem
- Vztah k trestnímu řízení
- Ochrana práv všech účastníků

10. Ohrožení v souvislosti s chudobou a sociálním vyloučením

- Sociální determinanty ohrožení dítěte
- Příčiny a formy sociální exkluze
- Kdy je chudoba ohrožením dítěte
- Povinnost státu poskytnout podporu
- Role sociálních služeb a komunitních programů
- Prevence odebrání dítěte z rodiny
- Evropské standardy sociální pomoci
- Mezinárodní doporučení

11. Judikatura a příklady z praxe

- Rozhodnutí ÚS a NS k pojmu ohrožené dítě
- Příklady z judikatury ESLP
- Rozhodovací praxe krajských soudů
- Modelové situace a jejich právní řešení
- Důraz na individualizaci a proporcionalitu
- Formulace právních stanovisek
- Hodnocení důkazů a spisová jistota
- Reflexe etických aspektů

12. Diskuse a závěr školení